COMISIA
EUROPEANĂ

Bruxelles, 25.9.2025
COM(2025) 517 final

COMUNICARE A COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN ȘI CONSILIU

Cel de al nouălea raport anual privind Instrumentul pentru refugiații din Turcia

Cuprins

1. Introducere 1
1.1. Turcia și criza refugiaților 1
1.2. Răspunsul UE la criză și instituirea instrumentului 2
2. Funcționarea instrumentului 3
3. Capacitatea financiară, durata și natura finanțării 4
4. Punerea în aplicare a instrumentului 6
5. Monitorizare, evaluare și audit 15
6. Comunicare și vizibilitate 16
7. Concluzii și etapele următoare 16

1. Introducere

În temeiul articolului 8 alineatul (1) din Decizia C(2015) 9500 a Comisiei[1] (denumită în continuare „decizia”), Comisia trebuie să informeze periodic Parlamentul European și Consiliul cu privire la punerea în aplicare a Instrumentului pentru refugiații din Turcia (denumit în continuare „instrumentul”). În temeiul articolului 8 alineatul (2) din decizie, Comisia trebuie să transmită anual Parlamentului European și Consiliului un raport cu privire la punerea în aplicare a instrumentului. Primul raport anual privind instrumentul a fost publicat în martie 2017[2]. Toate rapoartele anuale pot fi găsite pe site-ul web dedicat Instrumentului pentru refugiații din Turcia. Prezentul raport se bazează pe date compilate până în februarie 2025 inclusiv.

1.1.1. Turcia și criza refugiaților

Dată fiind poziția sa geografică, Turcia este o țară importantă de primire și de tranzit pentru refugiați și migranți. În ianuarie 2025, conform datelor furnizate de guvernul turc, țara a găzduit 2 888 876 de sirieni aflați sub protecție temporară și peste 300 000 de refugiați și solicitanți de azil înregistrați, în principal din Afganistan, Irak, Iran și Somalia[3,4]. Acest număr foarte mare de persoane a avut un impact semnificativ asupra comunităților-gazdă. Strămutarea prelungită a refugiaților sirieni și numărul tot mai mare de sosiri ilegale din Afganistan în Turcia reprezintă o provocare din ce în ce mai mare pentru coeziunea socială dintre refugiați, migranți și comunitățile-gazdă. În același timp, continuă să existe presiuni de-a lungul frontierei turco-iraniene. În urma căderii regimului Assad în decembrie 2024 și potrivit datelor furnizate de autoritățile turce, un număr tot mai mare de sirieni care beneficiază de protecție temporară în Turcia au trecut frontiera cu Siria. Nu este pe deplin clar dacă aceste treceri ale frontierei reprezintă întoarceri permanente sau vizite „de probă”[5]. Autoritățile turce au subliniat faptul că întoarcerile ar trebui să fie voluntare, demne și să aibă loc în condiții de siguranță și într-un mod ordonat.

Turcia continuă să depună eforturi semnificative în ceea ce privește găzduirea și abordarea nevoilor refugiaților și migraților, reiterându-și angajamentul față de aplicarea Declarației

[1] Decizia C(2015) 9500 a Comisiei din 24.11.2015 privind coordonarea acțiunilor Uniunii și ale statelor membre prin intermediul unui mecanism de coordonare – Instrumentul pentru refugiați destinat Turciei.
[2] https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2017:0130:FIN:RO:PDF.
[3] https://en.goc.gov.tr/irregular-migration.
[4] O particularitate specifică a sistemului de azil din Turcia este faptul că această țară a semnat cu o rezervă Protocolul de la New York din 1967 la Convenția de la Geneva din 1951. În consecință, marea majoritate a refugiaților din Turcia nu pot solicita acordarea statutului de refugiat cu drepturi depline, ci doar a „statutului condiționat de refugiat”, care, dacă este acordat, limitează șederea în țară până când un refugiat recunoscut este „relocat într-o țară terță”.
[5] La 29 ianuarie 2025, Ministerul de Interne al Turciei a anunțat că un număr de 81 576 de refugiați s-au întors în Siria începând cu 9 decembrie 2024. În plus, în conformitate cu recomandarea UNHCR, acesta a confirmat că președintele Erdoğan a aprobat efectuarea de vizite „de probă” de către sirienii din Turcia în perioada 1 ianuarie – 1 iulie 2025. În această perioadă de șase luni, un cap de familie desemnat va putea intra în țară/ieși din țară de trei ori fără a-și pierde statutul de beneficiar de protecție temporară.

UE Turcia din 18 martie 2016[6] (denumită în continuare „declarația”). Declarația a continuat să dea rezultate concrete în 2024. Deși rămâne mai mic în comparație cu perioada anterioară declarației, numărul sosirilor ilegale pe mare în Grecia a continuat să crească, la fel și numărul sosirilor pe cale terestră în Bulgaria, în timp ce numărul sosirilor în Italia și pe teritoriul Ciprului controlat de guvern a scăzut considerabil[7].

Mecanismul de relocare „unu la unu” a continuat să fie pus în aplicare în temeiul declarației. În perioada aprilie 2016-februarie 2025, au fost relocați din Turcia în UE peste 43 815 refugiați sirieni. Începând din 2016, au fost returnați din insulele grecești în Turcia 2 140 de migranți. Având în vedere că autoritățile turce nu și-au revocat decizia din martie 2020 de a suspenda operațiunile de returnare în temeiul declarației ca urmare a pandemiei de COVID-19, de atunci nu au mai avut loc operațiuni de returnare, în pofida cererilor repetate din partea Comisiei și a autorităților elene.

Consiliul European din octombrie 2020 a convenit să lanseze o agendă pozitivă UE-Turcia. Au fost identificate patru domenii prioritare: i) îmbunătățirea funcționării uniunii vamale și relansarea discuțiilor privind modernizarea acesteia; ii) migrația și sprijinul pentru refugiați; iii) dialogurile la nivel înalt; și iv) contactele interpersonale și mobilitatea. Consiliul European din iunie 2021 a reiterat disponibilitatea UE de a colabora cu Turcia într-un mod etapizat, proporțional și reversibil pentru a consolida cooperarea într-o serie de domenii de interes comun, sub rezerva condițiilor stabilite în martie 2021, precum și în concluzii anterioare ale Consiliului European. Comunicarea comună din 29 noiembrie 2023 a răspuns solicitării Consiliului European din 29-30 iunie 2023 adresată Înaltului Reprezentant și Comisiei de a prezenta un raport privind situația actuală a relațiilor UE-Turcia. În comunicare au fost prezentate mai multe propuneri de revigorare a relațiilor, inclusiv în domeniul gestionării migrației și al sprijinului financiar pentru refugiați și comunitățile-gazdă. Un dialog la nivel înalt UE-Turcia privind migrația și securitatea a avut loc la Bruxelles în noiembrie 2023, o nouă reuniune urmând să aibă loc în prima jumătate a anului 2025.

1.2. Răspunsul UE la criză și instituirea instrumentului

Ca răspuns la solicitarea statelor membre ale UE de a se aloca o finanțare suplimentară substanțială pentru sprijinirea refugiaților din Turcia, Comisia a instituit Instrumentul pentru refugiații din Turcia, prin Decizia Comisiei din 24 noiembrie 2015, modificată la 10 februarie 2016,

[6] https://www.consilium.europa.eu/ro/press/press-releases/2016/03/18/eu-turkey-statement/.

[7] În perioada ianuarie-decembrie 2024, 65 574 de migranți ilegali au sosit în UE din Turcia, comparativ cu 57 597 de sosiri în aceeași perioadă din 2023 – o creștere de 14 %. În 2024, numărul total de sosiri ilegale pe mare în Grecia a crescut cu 31 % comparativ cu 2023. Numărul de sosiri pe cale terestră în Grecia a crescut cu un procent mult mai mic, de 2 %. În același timp, numărul de sosiri în Cipru prin linia verde a scăzut cu 42 % între ianuarie și decembrie 2024, comparativ cu aceeași perioadă din 2023. În perioada ianuarie-februarie 2025, 4 537 de migranți ilegali au sosit în UE din Turcia, comparativ cu 7 426 de sosiri în aceeași perioadă din 2024 – o creștere de 39 %. Numărul de sosiri pe ruta de migrație din Turcia către Italia s-a redus semnificativ în 2024, ajungând la aproximativ 3 366 de sosiri, reprezentând 5 % din cazurile de trecere ilegală a frontierei către Italia. În 2015, înainte de semnarea Declarației UE-Turcia, pe ruta est-mediteraneeană s-au înregistrat 885 386 de sosiri ilegale.

iar apoi la 14 martie și la 24 iulie 2018. Instrumentul este un mecanism de coordonare a mobilizării resurselor care provin atât de la bugetul UE, cât și din contribuții suplimentare din partea statelor membre, integrate în bugetul UE ca venit alocat extern[8]. Statele membre s-au angajat politic să furnizeze contribuții naționale ca parte a Înțelegerii comune dintre statele membre ale UE și Comisia Europeană, înțelegere care a fost adoptată la 3 februarie 2016 și actualizată atunci când s-a convenit asupra celei de a doua tranșe a instrumentului[9]. Înțelegerea comună a instituit, de asemenea, un cadru de condiționalitate.

La 18 martie 2016, șefii de stat și de guvern ai UE și ai Turciei și-au reconfirmat angajamentul privind implementarea planului lor comun de acțiune și au convenit asupra unor măsuri suplimentare menite să aprofundeze relațiile dintre UE și Turcia și să abordeze criza migrației[10]. Turcia și UE au recunoscut că sunt necesare eforturi suplimentare, rapide și hotărâte. Mai precis, în declarația UE-Turcia s-a solicitat să se pună capăt migrației ilegale din Turcia către UE, subminând modul de operare al persoanelor care introduc ilegal migranți și oferindu-le migranților o alternativă pentru a nu își mai pune viața în pericol, precum și accelerarea implementării instrumentului.

Pentru prima tranșă a instrumentului (2016-2017) a fost alocată o sumă totală de 3 miliarde EUR[11], iar pentru a doua tranșă (2018-2019) a fost pusă la dispoziție o sumă suplimentară de 3 miliarde EUR, valoarea totală a instrumentului ajungând astfel la 6 miliarde EUR. În urma acestei reuniuni, Comisia a contractat rapid primele proiecte. Până la 31 decembrie 2020, Comisia contractase întreaga alocare operațională a mecanismului și, până la sfârșitul anului 2024, fuseseră plătite peste 5,7 miliarde EUR.

2. Funcționarea instrumentului

Instrumentul a fost un mecanism de coordonare care a permis mobilizarea rapidă, eficace și eficientă a asistenței acordate de UE refugiaților din Turcia, asigurând, în același timp, buna gestiune financiară. Instrumentul a asigurat mobilizarea optimă a instrumentelor de finanțare existente ale UE, sub formă de asistență umanitară și/sau de asistență pentru dezvoltare, pentru

[8] Veniturile externe în temeiul articolului 21 alineatul (2) litera (b) din Regulamentul (UE, Euratom) nr. 966/2012 al Parlamentului European și al Consiliului din 25 octombrie 2012 privind normele financiare aplicabile bugetului general al Uniunii și de abrogare a Regulamentului (CE, Euratom) nr. 1605/2002 al Consiliului (JO L 298, 26.10.2012, p. 1) pentru contribuțiile din 2016 și până la 1 august 2018 și în temeiul articolului 21 alineatul (2) litera (a) punctul (ii) din Regulamentul (UE, Euratom) 2018/1046 al Parlamentului European și al Consiliului din 18 iulie 2018 privind normele financiare aplicabile bugetului general al Uniunii, de modificare a Regulamentelor (UE) nr. 1296/2013, (UE) nr. 1301/2013, (UE) nr. 1303/2013, (UE) nr. 1304/2013, (UE) nr. 1309/2013, (UE) nr. 1316/2013, (UE) nr. 223/2014, (UE) nr. 283/2014 și a Deciziei 541/2014/UE și de abrogare a Regulamentului (UE, Euratom) nr. 966/2012 (JO L 193, 30.7.2018, p. 1).

[9] https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-11329-2018-INIT/en/pdf.

[10] https://www.consilium.europa.eu/ro/press/press-releases/2016/03/18/eu-turkey-statement/.

[11] Cele 3 miliarde EUR au fost puse la dispoziție în plus față de suma de 345 de milioane EUR pe care Comisia o alocase deja Turciei ca răspuns la criza refugiaților din Siria înainte de instituirea instrumentului și în plus față de ajutorul bilateral acordat de statele membre.

a răspunde într-un mod cuprinzător și coordonat nevoilor refugiaților și ale comunităților-gazdă[12].

Comitetul director al instrumentului oferă orientări strategice privind prioritățile, tipurile de acțiuni care urmează să fie sprijinite, sumele care urmează să fie alocate și instrumentele de finanțare care urmează să fie mobilizate și privind condițiile referitoare la punerea în aplicare a angajamentelor Turciei în temeiul Planului comun de acțiune UE-Turcia din 29 noiembrie 2015 (denumit în continuare „Planul comun de acțiune”)[13].

Sustenabilitatea proiectelor efectuate în cadrul instrumentului și implicarea autorităților din Turcia continuă să fie importante. Importanța sustenabilității și a impactului a fost evidențiată în recomandările din cadrul celui de al doilea raport special al Curții de Conturi Europene din aprilie 2024. Domeniile prioritare pentru asistență sunt identificate pe baza unei evaluări cuprinzătoare și independente a nevoilor, care a fost actualizată în 2018.

Instrumentul a coordonat finanțarea acordată din următoarele instrumente de finanțare externă[14]: i) ajutorul umanitar; ii) Instrumentul european de vecinătate; iii) Instrumentul de cooperare pentru dezvoltare (ICD); iv) Instrumentul de asistență pentru preaderare (IPA) și v) Instrumentul care contribuie la stabilitate și pace. Măsurile finanțate din bugetul UE sunt efectuate în conformitate cu normele și reglementările financiare ale acesteia, care se aplică atât gestiunii directe, cât și celei indirecte. Acordarea asistenței este condiționată de respectarea strictă de către Turcia a angajamentelor prevăzute în planul de acțiune comun și în declarație.

3. Capacitatea financiară, durata și natura finanțării

Bugetul total coordonat de instrument este de 6 miliarde EUR și este mobilizat în două tranșe. Proiectele din cadrul primei și al celei de a doua tranșe se derulează până la sfârșitul anului 2025 (patru proiecte fiind prelungite până la sfârșitul anului 2029 din motive de forță majoră, cum ar fi cutremurul din 2023), multe proiecte din prima tranșă fiind finalizate, iar majoritatea proiectelor fiind programate să se încheie la timp sau înainte de termenul limită. În mod excepțional, din cauza crizei provocate de pandemia de COVID-19, perioada de punere în aplicare a proiectelor în cadrul măsurii speciale din 2016 (în valoare de 1,6 miliarde EUR) a fost prelungită, permițând astfel, pentru toate proiectele în cauză, atingerea obiectivelor declarate.

[12] Decizia C(2015) 9500 a Comisiei din 24 noiembrie 2015, articolul 2 – Obiectivele instrumentului.
[13] A se vedea articolul 5 alineatul (1) din Decizia C(2015) 9500 a Comisiei, modificată prin Decizia C(2016) 855 a Comisiei.
[14] Contribuțiile Instrumentului european de vecinătate și cele ale Instrumentului de cooperare pentru dezvoltare (ICD) au fost transferate și executate în cadrul Instrumentului de asistență pentru preaderare și, respectiv, al Fondului fiduciar al UE. În principiu, toate contribuțiile instrumentului la Fondul fiduciar regional al UE ca răspuns la criza siriană (din IPA și, într-o mică măsură, din ICD) au fost executate ca asistență fără caracter umanitar.

Prima tranșă s-a ridicat la 3 miliarde EUR, din care 1 miliard EUR a fost mobilizat din bugetul UE, iar 2 miliarde EUR au fost furnizate de statele membre sub formă de contribuții bilaterale. În mod similar, cea de a doua tranșă s-a ridicat la 3 miliarde EUR, din care bugetul UE a asigurat 2 miliarde EUR, iar statele membre 1 miliard EUR[15].

În ceea ce privește resursele din bugetul UE, din suma de 1 miliard EUR furnizată din bugetul UE pentru perioada 2016-2017 s-au mobilizat 250 de milioane EUR în 2016 și 750 de milioane EUR în 2017. Din suma de 2 miliarde EUR furnizată din bugetul UE pentru perioada 2018-2019 s au mobilizat 550 de milioane EUR în 2018, soldul fiind mobilizat în 2019.

În ceea ce privește contribuțiile statelor membre, pentru prima tranșă statele membre au contribuit la instrument cu 677 de milioane EUR în 2016, cu 847 de milioane EUR în 2017, cu 396 de milioane EUR în 2018 și cu 80 de milioane EUR în 2019. Pentru cea de a doua tranșă, statele membre au contribuit cu 68 de milioane EUR în 2018, cu 202 milioane EUR în 2019, cu 265 de milioane EUR în 2020, cu 166 de milioane EUR în 2021, cu 165 de milioane EUR în 2022, ultimele plăți, în valoare de 134 de milioane EUR, fiind efectuate în 2023. Contribuțiile statelor membre s-au efectuat direct la bugetul UE sub formă de venituri alocate externe și s-au alocat liniilor bugetare aferente Instrumentului de asistență pentru preaderare și ajutorului umanitar.

Există în continuare o corelație satisfăcătoare între ritmul în care statele membre își achită contribuțiile *către* instrument și ritmul plăților finanțate de contribuțiile respective *din* instrument.

Asistența suplimentară a UE pentru refugiații din Turcia acordată în afara cadrului instrumentului

În 2020, Comisia a alocat, în afara cadrului instrumentului, o sumă suplimentară de 535 de milioane EUR pentru sprijinirea acțiunilor umanitare în Turcia. Această asistență suplimentară pentru refugiați s-a axat pe abordarea nevoilor de bază, protecția, educația și asistența medicală și a fost contractată și plătită integral.

Această tendință a continuat în 2021. În urma concluziilor Consiliului European din iunie 2021, Comisia a mobilizat suma de 3 miliarde EUR pentru refugiații și comunitățile-gazdă din Turcia, pentru perioada 2021-2023. Scopul acestei finanțări a fost de a asigura continuarea intervențiilor esențiale ale instrumentului în domeniile prioritare: asistență umanitară, nevoi de bază, educație și sănătate, gestionarea migrației și controlul frontierelor. Aceasta a inclus, de asemenea, 150 de milioane EUR în cadrul instrumentelor DG HOME, în principal pentru a sprijini eforturile statelor membre ale UE de relocare a refugiaților din Turcia, dar și pentru a sprijini eforturile de gestionare a migrației, de gestionare a frontierelor și de combatere a

[15] https://www.consilium.europa.eu/ro/press/press-releases/2018/06/29/facility-for-refugees-in-turkey-member-states-agree-details-of-additional-funding/.

introducerii ilegale de migranți. Finanțarea a inclus, de asemenea, 14,4 milioane EUR în cadrul măsurii de sprijin care a fost adoptată în octombrie 2024.

O parte semnificativă a finanțării pentru perioada 2021-2023 a fost mobilizată ca răspuns la cutremurele devastatoare din Turcia din 2023, o sumă totală de 355,6 milioane EUR fiind alocată pentru sprijin socioeconomic, infrastructura municipală, infrastructura educațională și infrastructura de sănătate.

În februarie 2024, Consiliul European a decis să aloce încă 2 miliarde EUR pentru menținerea cooperării eficace în materie de migrație cu țările din afara UE, inclusiv sprijinul pentru refugiații sirieni din Turcia, ca parte a unui acord privind revizuirea cadrului financiar multianual (CFM) 2021-2027.

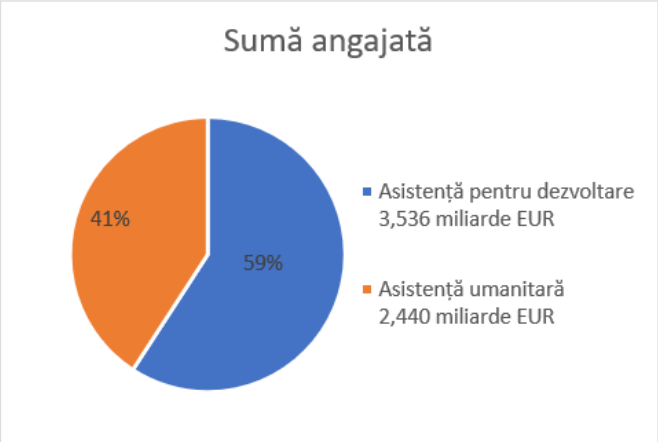
La Conferința privind Siria din mai 2024, Comisia s-a angajat să aloce 1 miliard EUR în sprijinul refugiaților și al comunităților-gazdă din Turcia. Din această sumă, 520 de milioane EUR au fost alocate din bugetul obișnuit pentru 2024 în scopul furnizării în continuare de asistență pentru refugiați, iar 480 de milioane EUR au fost alocate anticipat din suma de 2 miliarde EUR menționată mai sus, rămânând astfel disponibile aproximativ 1,5 miliarde EUR pentru perioada 2025-2027. Pachetul de 1 miliard EUR a inclus cinci măsuri axate pe: i) educație (80 de milioane EUR); ii) nevoile de bază, asistența medicală, serviciile municipale și coeziunea socială (421 de milioane EUR); iii) gestionarea migrației și controlul frontierelor (398 de milioane EUR); iv) constituirea de provizioane pentru eventualele împrumuturi pentru investiții legate de refugiați ce pot fi acordate în viitor de Banca Europeană de Investiții (75 de milioane EUR); și v) asistența umanitară (26 de milioane EUR).

Suma totală alocată de UE pentru asistența oferită refugiaților și comunităților-gazdă din Turcia începând din 2011 se ridică la 12,4 miliarde EUR. Această sumă include 345 de milioane EUR sub formă de asistență pentru refugiați mobilizate între 2011 și 2016, 6 miliarde EUR în cadrul instrumentului, 535 de milioane EUR sub formă de finanțare de tip „punte” în 2020, 3 miliarde EUR sub formă de finanțare suplimentară în perioada 2021-2023, 1 miliard EUR în 2024, precum și o sumă suplimentară de 1,5 miliarde EUR planificată pentru asistență până în 2027.

4. Punerea în aplicare a instrumentului

Instrumentul este pus în aplicare sub formă de asistență umanitară și de asistență pentru dezvoltare. În cadrul primei tranșe, pentru aceste componente s-au alocat aproximativ 1,4 miliarde EUR și, respectiv, 1,6 miliarde EUR. Având în vedere natura prelungită a crizei din Siria, intervențiile în cadrul celei de a doua tranșe s-au concentrat din ce în ce mai mult asupra activităților de sprijin socioeconomic și asupra creării de oportunități de asigurare a

mijloacelor de trai. În cadrul celei de a doua tranșe, pentru asistența umanitară s-au alocat 1,04 miliarde EUR, iar pentru asistența pentru dezvoltare 1,9 miliarde EUR[16].
În ceea ce privește instrumentul per ansamblu, în decembrie 2024, asistența pentru dezvoltare și asistența umanitară sunt defalcate astfel:

Pentru detalii complete, a se vedea tabelul online privind proiectele[17].

Asistența acordată în cadrul instrumentului se bazează pe proiecte. Plățile depind de progresele înregistrate în punerea în aplicare a intervențiilor din cadrul instrumentului. Sprijinul acordat prin intermediul instrumentului include asistență oferită atât refugiaților, cât și comunităților-gazdă.
Asistența umanitară în cadrul instrumentului este destinată celor mai vulnerabili refugiați, oferindu-le un sprijin demn, care să le satisfacă nevoile de bază și să le asigure protecția[18]. Aceasta abordează, de asemenea, lacunele din domeniile prioritare ale sănătății și educației prin intermediul agențiilor specializate și al partenerilor specializați. Ajutorul umanitar oferit de UE este ghidat de Consensul european privind ajutorul umanitar din 2007[19], care prevede că UE, în calitate de actor umanitar, aderă la principiile umanitare ale umanității, neutralității, imparțialității și independenței, astfel cum se prevede la articolul 214 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene și în Regulamentul (CE) nr. 1257/96 privind ajutorul umanitar[20,21].

[16] Soldul de 60 de milioane EUR este alocat pentru sprijinul administrativ și operațional oferit pentru implementarea instrumentului.
[17] https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/enlargement-policy/turkiye/eu-support-refugees-turkiye_en.
[18] În total, 352 de milioane EUR au fost alocate pentru protecție în cadrul instrumentului, în principal prin proiecte de asistență umanitară. Activitățile au inclus înregistrarea și verificarea refugiaților, consolidarea capacității instituționale a Președinției turce pentru gestionarea migrației și intervenții specifice de protecție a grupurilor vulnerabile. Protecția a fost integrată, de asemenea, în intervențiile legate de nevoile de bază, sănătate și educație.
[19] Declarația comună a Consiliului și a reprezentanților guvernelor statelor membre.
[20] Regulamentul (CE) nr. 1257/96 al Consiliului din 20 iunie 1996 privind ajutorul umanitar.
[21] Ajutorul umanitar acordat de Comisia Europeană se bazează pe planuri anuale de punere în aplicare a ajutorului umanitar specifice fiecărei țări. Cadrul de cooperare dintre Comisie și partenerii acesteia în domeniul ajutorului umanitar este instituit prin acordurile-cadru financiare și administrative ale Comisiei cu organizațiile internaționale și prin acordurile-cadru de parteneriat cu organizațiile neguvernamentale.

În cadrul componentei umanitare a instrumentului au fost puse în aplicare în total 65 de proiecte, prin intermediul a 21 de parteneri, în cadrul primei tranșe și al celei de a doua tranșe. Aceste proiecte vizează satisfacerea nevoilor de bază, protecția, educația și sănătatea pentru cei mai vulnerabili refugiați din Turcia. În cadrul primei tranșe, aproximativ 1,4 miliarde EUR s au alocat și s-au contractat pentru asistență umanitară, plătindu-se 1,4 miliarde EUR, în timp ce în cadrul celei de a doua tranșe s-au contractat 1,05 miliarde EUR, fiind plătite 1,04 milioane EUR.

Asistența pentru dezvoltare sprijină nevoile pe termen mai lung în domeniile sănătății, educației și dezvoltării socioeconomice a refugiaților, în special în ceea ce privește accesul la servicii publice și la oportunități de asigurare a mijloacelor de trai, precum și în domeniul infrastructurii municipale. Aceasta se axează, de asemenea, pe grupurile vulnerabile și include dimensiunea de gen în intervențiile sale, de exemplu prin asigurarea protecției femeilor și a fetelor împotriva violenței sexuale și a celei bazate pe gen și prin îmbunătățirea accesului la asistență în domeniul sănătății sexuale și reproductive.

În cadrul componentei de dezvoltare a instrumentului, s-au înregistrat în continuare progrese în ceea ce privește punerea în aplicare a 26 de proiecte contractate în cadrul primei tranșe. Dintre aceste proiecte, 15 au fost puse în aplicare în cadrul Fondului fiduciar regional al UE ca răspuns la criza siriană, suma totală fiind de 293 de milioane EUR, în plus față de alocarea gestionată în mod direct prin IPA[22].

Plățile către partenerii de punere în aplicare au ajuns la aproximativ 3,2 miliarde EUR, dintr un total de 3,5 miliarde EUR alocate asistenței pentru dezvoltare în cadrul celor două tranșe[23]. În cadrul primei tranșe, aproximativ 1,6 miliarde EUR s-au alocat și s-au contractat pentru asistență pentru dezvoltare, plătindu-se 1,6 miliarde EUR, în timp ce în cadrul celei de a doua tranșe s-au contractat 1,9 miliarde EUR, fiind plătite aproape 1,7 milioane EUR.
În cadrul componentei de dezvoltare a instrumentului sunt incluse 14 contracte aflate în derulare.

În 2024, punerea în aplicare a instrumentului a continuat să fie afectată de inflația foarte ridicată din Turcia și de provocările legate de rata de schimb. Din acest motiv, a fost necesară o reducere a domeniului de aplicare al anumitor proiecte.

Intervențiile din cadrul instrumentului pentru fiecare domeniu prioritar

Progresele înregistrate pentru fiecare domeniu prioritar în cadrul celor două tranșe ale instrumentului sunt prezentate în rapoartele de monitorizare a instrumentului[24]. S-au înregistrat realizări semnificative în următoarele domenii prioritare.

[22] Fondurile IPA din cadrul instrumentului sunt gestionate în conformitate cu normele privind acțiunile externe cuprinse în Titlul IV din partea a doua a Regulamentului financiar și normele de aplicare ale acestuia.
[23] Această cifră include și plățile efectuate în cadrul proiectelor puse în aplicare prin intermediul Fondului fiduciar regional al UE ca răspuns la criza siriană, dar care nu au fost încă plătite din bugetul UE.
[24] https://enlargement.ec.europa.eu/enlargement-policy/turkiye/eu-support-refugees-turkiye_en

Educație

În total, 2,08 miliarde EUR au fost alocate pentru sprijin educațional în cadrul instrumentului și pentru sprijin suplimentar pentru refugiați.

În cadrul componentei umanitare a instrumentului au fost alocate pentru educație peste 181 de milioane EUR. Programul „Transferuri condiționate de numerar pentru educație” (CCTE) sprijină înscrierea la școală a copiilor refugiați și frecventarea școlii de către aceștia prin efectuarea unor plăți lunare către familiile refugiaților, cu condiția ca elevii să meargă la școală cu regularitate. În 2024, programul CCTE VI a sprijinit, prin transferuri condiționate de numerar pentru educație, un număr de până la 585 000 de copii refugiați vulnerabili care au mers cu regularitate la școlile din sistemul public. În total, 42 312 copii refugiați aflați în situație de risc au beneficiat de servicii de protecție prin intermediul centrelor de servicii sociale gestionate de guvernul turc și al centrelor comunitare de Semilună Roșie din Turcia.

În septembrie 2024, nivelurile asistenței în numerar au fost ajustate pentru a atenua impactul negativ al inflației ridicate. Cu toate acestea, numărul elevilor beneficiari ai programului a scăzut ușor în cursul anului din cauza dificultăților financiare și a aplicării sistemului de verificare în funcție de adresă. În cadrul acestui sistem, familiilor aflate sub protecție temporară care și-au schimbat reședința fără aprobarea prealabilă a autorităților li s-a suspendat acest statut, fiind astfel excluse din programele de asistență socială.

În august 2024, ministrul de interne a anunțat că 729 000 de sirieni aflați sub protecție temporară nu pot fi localizați la adresele înregistrate și ar trebui să se înregistreze din nou. Prin urmare, copiii din aceste familii nu au putut solicita sprijin prin programe de asistență socială, cum ar fi transferurile condiționate de numerar pentru educație (CCTE), sau au fost nevoiți să renunțe complet la program. Pentru abordarea acestor provocări, Ministerul Familiei și Serviciilor Sociale a consolidat componenta de protecție a copilului în ultimul trimestru al anului 2024.

Punerea în aplicare a programului emblematic al instrumentului (Promovarea integrării copiilor sirieni în sistemul de educație din Turcia – PIKTES II) de către Ministerul Educației Naționale, cu un buget total de 400 de milioane EUR, s-a încheiat în ianuarie 2023. Acesta a fost urmat de proiectul PIKTES+[25], cu un buget total de 300 de milioane EUR finanțat în cadrul asistenței suplimentare pentru refugiații din Turcia. În noiembrie 2024, bugetul proiectului PIKTES+ a fost suplimentat cu 80 de milioane EUR pentru plata salariilor cadrelor didactice.

Obiectivul general al asistenței pentru refugiați oferite de UE în acest domeniu prioritar continuă să fie integrarea tuturor copiilor refugiați în sistemul de învățământ formal din Turcia, la care se adaugă abordarea copiilor neșcolarizați și crearea unor parcursuri sigure de învățare, precum și îmbunătățirea rezultatelor învățării. În martie 2024, 74 % (834 169) dintre copiii

[25] Promovarea educației incluzive pentru copii în sistemul de învățământ din Turcia (PIKTES+).

refugiați erau înscriși în sistemul de învățământ formal (inclusiv preșcolar) în cele 29 de provincii cu cea mai mare densitate a refugiaților vizate de programul PIKTES+.

Numărul de elevi refugiați și de elevi ai comunității-gazdă care au beneficiat de burse din fondurile instrumentului pentru a studia în unități de învățământ profesional și tehnic sau în instituții de învățământ superior a ajuns la 29 049. Cei mai mulți dintre acești elevi erau refugiați, iar echilibrul de gen a fost menținut.

Instrumentul a continuat să sprijine, de asemenea, dezvoltarea infrastructurii educaționale și a contribuit la reducerea supraaglomerării din școli. S-au înregistrat progrese semnificative în ceea ce privește numărul de instituții de învățământ modernizate și finalizate. O realizare majoră în ceea ce privește modernizarea a fost instalarea a 8 700 de table inteligente în școli primare și secundare. Până în prezent au fost modernizate, datorită fondurilor instrumentului, peste 12 000 de clădiri.

În plus, în cadrul proiectelor „Educație pentru toți în perioade de criză” și „Infrastructură educațională pentru reziliență”, au fost construite 175 de școli și au început serviciile educaționale. Panourile solare instalate pe acoperișuri generează energie pentru 50 de școli și au fost finalizate măsuri de îmbunătățire a eficienței energetice pentru 41 de școli.

În 2024 s-au semnat contracte pentru a contribui la reconstruirea infrastructurii educaționale în Turcia în urma cutremurelor din februarie 2023. Scopul acestei finanțări este îmbunătățirea accesului la educație atât pentru refugiați, cât și pentru comunitățile-gazdă. Două proiecte de granturi în valoare totală de 20 de milioane EUR oferă burse și servicii conexe studenților refugiați și studenților din comunitățile-gazdă care urmează studii universitare/postuniversitare. Proiectele au demarat în ianuarie 2023 și vor dura trei ani. În ianuarie 2025, 5 702 studenți din învățământul superior beneficiau de burse, dintre care 3 077 de studenți sirieni și 2 625 de studenți turci.

Protecție

În total, au fost alocate 352 de milioane EUR pentru sprijin în domeniul protecției în cadrul instrumentului și sprijin suplimentar pentru refugiați, în principal prin intermediul unor proiecte din cadrul componentei umanitare.

Componenta umanitară a instrumentului a sprijinit înregistrarea și verificarea refugiaților, permițând legalizarea statutului acestora în Turcia și facilitându-le accesul la servicii. În special, a sprijinit eforturile de înregistrare ale Președinției turce pentru gestionarea migrației și i-a consolidat capacitatea instituțională și tehnică. Pe lângă intervențiile de protecție independente menite să acopere lacunele și să răspundă nevoilor specifice ale persoanelor expuse riscurilor, protecția a fost integrată și în ceilalți piloni ai strategiei de răspuns umanitar (nevoi de bază, sănătate și educație). Scopul general este de a aborda într-un mod mai adecvat vulnerabilitățile refugiaților, de a le legaliza statutul și de a-i conecta la o rețea mai largă de servicii publice și de servicii ale ONU/ONG-urilor. În perioada de raportare, asistența a rămas

axată pe grupurile cele mai vulnerabile (de exemplu, lucrătorii migranți sezonieri din agricultură, principalele grupuri de refugiați[26] etc.). În plus, proiectele finanțate prin intermediul Fondului fiduciar al UE ca răspuns la criza siriană au inclus asistență pentru găzduirea refugiaților în centre comunitare și îndrumarea refugiaților vulnerabili către servicii adecvate.

În cadrul componentei de dezvoltare a instrumentului, a continuat punerea în aplicare a unui grant direct acordat Ministerului Familiei și Serviciilor Sociale, în valoare de 20 de milioane EUR. Acest proiect urmărește să îmbunătățească accesul segmentelor vulnerabile ale populației turce și ale populației de refugiați la servicii sociale de calitate, precum și să consolideze capacitatea ministerului de a furniza servicii sociale integrate și de calitate.

Sănătate

O sumă totală de 1,05 miliarde EUR a fost alocată sprijinului pentru asistență medicală în cadrul instrumentului și sprijinului suplimentar pentru refugiați.

Principalul pilon al finanțării acordate prin intermediul instrumentului este proiectul de sprijinire a serviciilor medicale pentru migranți cunoscut sub numele de SIHHAT, finanțat prin trei alocări consecutive: 300 de milioane EUR în 2016, 210 milioane EUR în 2020 și 210 milioane EUR în 2023. Proiectul SIHHAT sprijină eforturile Ministerului Sănătății din Turcia de a oferi acces gratuit și echitabil la asistență medicală tuturor refugiaților. În total, 176 de centre medicale pentru migranți și nouă unități sanitare modulare funcționează în 32 de provincii și 3 500 de cadre medicale lucrează în unități sprijinite de UE, dintre care peste 75 % sunt de origine siriană. Din cauza cutremurelor, personalul medical a suferit pierderi, iar 17 centre au fost avariate; serviciile lor au fost mutate în unități sanitare modulare temporare. Punerea în aplicare a proiectului SIHHAT II s-a încheiat la mijlocul anului 2024. Proiectul SIHHAT III asigură furnizarea în continuare a serviciilor de asistență medicală pentru refugiați, cu un sprijin suplimentar din partea UE în valoare de 210 milioane EUR în 2023 și 50 de milioane EUR în 2024.

Cele două spitale finanțate în cadrul instrumentului – Dörtyol/Hatay și Kilis – sunt pe deplin operaționale din 2022 și au furnizat servicii medicale esențiale în urma cutremurelor din 2023, când capacitatea ambelor spitale a crescut, ajungând la 400 de paturi. În plus, instrumentul finanțează în continuare construcția și renovarea de centre medicale pentru migranți, achiziționarea de echipamente medicale,
truse de maternitate și de igienă și renovarea de unități de fizioterapie și reabilitare, în completarea SIHHAT. În 2024, a început construcția a opt centre medicale și au fost achiziționate 113 echipamente medicale în beneficiul a peste 40 de spitale.

[26] Printre acestea se numără refugiații care locuiesc în provinciile cele mai afectate de cutremurele din 2023, precum și grupurile vulnerabile de refugiați și migranți cu nevoi de protecție specifice (de exemplu, gospodării monoparentale, persoane cu handicap, supraviețuitori ai violenței de gen, membri ai comunității LGBTIQ+), inclusiv aproximativ 300 000 de copii neșcolarizați.

În ceea ce privește sprijinul umanitar, două centre de reabilitare fizică din Kilis și Reyhanli/Hatay continuă să funcționeze și să furnizeze servicii, cum ar fi fizioterapie, sănătate mintală și sprijin psihosocial pentru refugiații cu dizabilități și cu alte vulnerabilități.

Infrastructura municipală

O sumă totală de 509 milioane EUR a fost alocată sprijinului infrastructurii municipale în cadrul instrumentului și sprijinului suplimentar pentru refugiați.

Instrumentul sprijină diverse municipalități prin furnizarea de servicii municipale esențiale, inclusiv alimentarea cu apă, canalizare și gestionarea deșeurilor solide. De asemenea, sprijină infrastructura locală prin furnizarea de servicii recreative. În ceea ce privește facilitățile de recreere, au fost finalizate 12 (terenuri de fotbal și de tenis), iar 10 complexe sportive sunt în curs de construcție. Continuă construcția proiectelor de alimentare cu apă și de canalizare din provinciile Kilis, Șanlıurfa, Gaziantep, Mersin, Mardin, Adıyaman, Malatya și Hatay.

În 2023 și 2024 au fost încheiate contracte suplimentare ce vizează infrastructura municipală. Scopul acestora este de a permite continuarea unui proiect care vizează susținerea tinerilor vulnerabili prin punerea la dispoziție a unei infrastructuri sportive și pentru tineret favorabile incluziunii, precum și a unui proiect care vizează reabilitarea sistemelor de alimentare cu apă și de canalizare.

Un alt contract în acest domeniu prioritar a fost semnat în 2024 cu Ministerul Mediului, Urbanizării și Schimbărilor Climatice din Turcia pentru a contribui la dezvoltarea și punerea în aplicare a proiectelor de infrastructură municipală prin facilitarea împrumuturilor de la instituțiile financiare internaționale prin intermediul Ilbank.

Nevoi de bază și sprijin socioeconomic

În total, 4 miliarde EUR au fost alocate pentru a satisface nevoile de bază și a oferi sprijin socioeconomic în cadrul instrumentului și sprijin suplimentar pentru refugiați.

Scopul intervențiilor în acest domeniu prioritar este să contribuie la satisfacerea nevoilor de bază ale celor mai vulnerabili refugiați și să sporească reziliența și autonomia refugiaților. În acest fel, va fi posibilă o tranziție treptată de la dependența de asistență socială la o autonomie sporită și la oportunități de asigurare a mijloacelor de subzistență.

În cadrul asistenței pentru nevoile de bază a instrumentului, peste 2,6 milioane de refugiați au primit sprijin direct care să le permită să ducă o viață demnă. Până în iulie 2023, cea mai mare parte a sprijinului s-a acordat prin Plasa de siguranță socială de urgență (ESSN), un program de asistență socială prin care se furnizează asistență lunară în numerar, prin intermediul unui sistem de carduri de debit de care beneficiază peste 1,6 milioane de refugiați.

În cadrul celei de a doua tranșe a instrumentului a fost finalizată implementarea unui grant direct în valoare de 245 de milioane EUR împreună cu Ministerul Familiei și Serviciilor Sociale. Acest grant a permis acordarea unui sprijin financiar lunar comparabil cu asistența socială acordată persoanelor vulnerabile în cadrul sistemului de securitate socială din Turcia, și anume ESSN complementar (C-ESSN). Proiectul s-a desfășurat în paralel cu programul ESSN și a oferit sprijin gospodăriilor monoparentale, vârstnicilor și persoanelor cu handicap (inclusiv cu handicap grav). În 2024, continuitatea programelor C-ESSN și ESSN[27] a fost asigurată în cadrul sprijinului suplimentar pentru refugiați, în valoare de 3 miliarde EUR, mobilizat pentru perioada 2021-2023[28] în afara cadrului instrumentului. Între timp, cele două programe au fost fuzionate într-un contract unic. În iulie 2023, acest nou program de asistență în numerar „Plasa de siguranță socială pentru refugiații din Turcia (SSN)" (781 de milioane EUR) a fost semnat cu Ministerul Familiei și Serviciilor Sociale. Această intervenție a marcat tranziția ESSN de la ajutorul umanitar la asistența pentru dezvoltare pe termen mai lung, DG ECHO nemaifiind implicată în gestionarea programului. Programul actual (SSN) sprijină satisfacerea nevoilor de bază zilnice a puțin peste 1,4 milioane de refugiați.

Se acordă în continuare sprijin socioeconomic suplimentar pentru facilitarea accesului refugiaților pe piața muncii. Strategia UE în acest domeniu prioritar acoperă atât cererea, cât și oferta de pe piața forței de muncă. Principalele tipuri de sprijin includ educația și formarea tehnică și profesională; cursuri de formare profesională pe termen scurt, inclusiv formare la locul de muncă, formare în materie de competențe non-tehnice, servicii de sprijin și consiliere profesională și pentru găsirea unui loc de muncă, precum și sprijin pentru obținerea permiselor de muncă. În 2024, 11 779 de persoane au participat la cursuri de dezvoltare a competențelor profesionale pe termen scurt, derulate pe o perioadă de șase luni, numărul cumulat de beneficiari ajungând astfel la 83 789, 51 % dintre aceștia fiind bărbați. În plus, datele colectate de la trei proiecte în aceeași perioadă au indicat crearea a 8 584 de noi locuri de muncă de către întreprinderi înființate sau extinse cu sprijin pentru refugiați din partea UE, numărul total al acestora ajungând la 15 004.

A doua componentă majoră a programului se axează pe înființarea de noi întreprinderi și pe extinderea celor existente prin acordarea de sprijin material și nematerial pentru crearea de locuri de muncă formale. Proiectele de sprijinire a ocupării forței de muncă și a tranziției către piața forței de muncă (ISDEP I și ISDEP II), puse în aplicare în cooperare cu Agenția turcă pentru ocuparea forței de muncă (İŞKUR), împreună cu Direcția Generală a Forței Internaționale a Muncii (DG ILF) din cadrul Ministerului Muncii și Securității Sociale, se axează pe creșterea numărului de refugiați și membri ai comunităților-gazdă care ocupă locuri de muncă formale. Proiectul ISDEP I a fost finalizat cu succes în 2024. În strânsă cooperare cu Organizația pentru dezvoltarea industriei mici și mijlocii din Turcia (KOSGEB) și cu Banca

[27] Se preconizează ca următoarea etapă a programului ESSN să fie preluată de DG ENEST.

[28] *Decizia de punere în aplicare a Comisiei* din 4.1.2022 *privind finanțarea măsurii individuale pentru furnizarea de sprijin în numerar celor mai vulnerabili refugiați din Turcia pentru anii 2022 și 2023* [*C(2022) 7822 final*] și *Decizia de punere în aplicare a Comisiei* din 7.12.2022 *privind finanțarea măsurii individuale de continuare a sprijinului pentru nevoile de bază și tranziția către oportunități de subzistență pentru refugiații din Turcia în 2022* [*C(2022) 8887 final*].

pentru Dezvoltare și Investiții din Turcia (TKYB) se acordă granturi pentru antreprenori, inclusiv pentru formare în domeniul antreprenoriatului, precum și sprijin material și nematerial pentru crearea de locuri de muncă atât pentru refugiați, cât și pentru comunitățile-gazdă.

Proiectul de consolidare a capacităților antreprenoriale pentru integrarea socioeconomică durabilă (ENHANCER) și cel de antreprenoriat social, capacitare și coeziune în rândul refugiaților și al comunităților-gazdă din Turcia au același obiectiv și sunt puse în aplicare în cooperare cu Ministerul Industriei și Tehnologiei. În prezent, sunt în desfășurare și alte proiecte în domeniul ocupării forței de muncă în agricultură, al formării profesionale și al uceniciilor. În 2024 au fost semnate contracte suplimentare în domeniul sprijinului socioeconomic. Acestea includ contracte care vizează îmbunătățirea mijloacelor de subzistență durabile și crearea de locuri de muncă formale pentru refugiați și membrii comunităților-gazdă în zonele afectate de cutremurele din februarie 2023.

Gestionarea migrației

În total, 878 de milioane EUR a fost alocate situațiilor legate de migrație în cadrul instrumentului și sprijinului suplimentar pentru refugiați[29].

Au fost finalizate două proiecte în valoare totală de 80 de milioane EUR, care au fost finanțate în cadrul primei tranșe. Primul proiect a oferit sprijin din partea UE pentru consolidarea capacității de căutare și salvare a pazei de coastă turce, iar al doilea a vizat sprijinirea Președinției turce pentru gestionarea migrației[30] în gestionarea returnărilor din UE.

În 2024, în cadrul sprijinului suplimentar pentru refugiați, a continuat punerea în aplicare a trei proiecte cu un buget de 30 de milioane EUR care vizează: i) consolidarea capacității Președinției turce pentru gestionarea migrației de a combate migrația ilegală; ii) îmbunătățirea cooperării interservicii a agențiilor de gestionare a frontierelor în aeroporturi și iii) furnizarea în continuare de sprijin operațional pentru gestionarea centrelor de cazare.

În 2024 a început punerea în aplicare a unui contract în valoare de 220 de milioane EUR semnat în decembrie 2023. Acesta are ca scop consolidarea în continuare a capacității Turciei de gestionare a frontierelor în est și sud-est. În 2024, în cadrul sprijinului suplimentar pentru refugiați, o sumă suplimentară de 398 de milioane EUR a fost alocată pentru a sprijini capacitatea Turciei de gestionare a migrației și a frontierelor. Această finanțare vizează: i) returnările voluntare în țările de origine; ii) consolidarea procedurilor de protecție internațională și temporară; iii) prevenirea introducerii ilegale de migranți; iv) securitatea frontierelor terestre și maritime și migrația legală. Aceasta a inclus și o sumă suplimentară de 50 de milioane EUR alocată proiectului de gestionare a frontierelor menționat mai sus.

[29] Această sumă nu include cele 150 de milioane EUR alocate prin intermediul instrumentelor DG HOME.
[30] Denumită la momentul respectiv Direcția Generală pentru Gestionarea Migrației (DGMM).

Aspectele legate de gen ale proiectelor derulate în cadrul instrumentului

Punerea în aplicare a acțiunilor din cadrul instrumentului este ghidată în continuare de Planul de acțiune al UE pentru egalitatea de gen III „Împreună către o lume a egalității de gen în perioada 2021-2025”. Promovarea, protecția și respectarea drepturilor femeilor și ale fetelor în întreaga lor diversitate, egalitatea de gen și capacitarea femeilor și a fetelor au rămas prioritare în 2024. Considerațiile legate de gen au fost integrate în toate proiectele din cadrul instrumentului și au fost monitorizate în permanență prin date defalcate (76 de indicatori).

Instrumentul a sporit în mod semnificativ capacitatea de inserție profesională a femeilor, peste 26 000 terminând cursuri de formare profesională pe termen scurt, aproximativ 40 000 beneficiind de servicii de consiliere în domeniul ocupării forței de muncă, iar 500 de întreprinderi deținute de femei beneficiind de consiliere sau de sprijin financiar. Instrumentul a oferit cursuri de limbă turcă femeilor refugiate, aproximativ 25 000 de femei refugiate adulte și 20 000 de studente terminându-le cu succes. În plus, aproximativ 55 000 de copii refugiați de sex feminin au frecventat învățământul preșcolar pus la dispoziție prin intermediul proiectelor finanțate în cadrul instrumentului, iar 15 000 de studente primesc burse educaționale. De precizat că aproape 50 % din cadrele didactice și personalul didactic angajat în cadrul instrumentului sunt femei. Programele de transfer în numerar au oferit beneficii egale pentru mai mult de 1 milion de femei refugiate, cu transferuri regulate necondiționate de fonduri. În plus, familiile a aproximativ 400 000 de studente au beneficiat de transferuri condiționate de numerar pentru sprijin educațional. Separat de programele de transfer de numerar, aproximativ 500 000 de femei refugiate au beneficiat de servicii de orientare și protecție, în timp ce aproximativ 550 000 de femei refugiate au beneficiat de servicii de protecție prin intermediul proiectelor finanțate în cadrul instrumentului.

5. Monitorizare, evaluare și audit

În 2024, raportarea cu privire la realizările instrumentului a continuat să se bazeze pe cadrul privind rezultatele instrumentului[31] și pe teoria schimbării[32]. Cel de al 13-lea raport de monitorizare a instrumentului a fost publicat în decembrie 2024 și poate fi accesat pe site-ul DG ENEST[33].

La sfârșitul anului 2024, Comisia a semnat un nou contract pentru a asigura continuitatea sistemului de monitorizare și de gestionare a datelor din cadrul instrumentului, astfel cum a

[31] https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/document/download/23babb53-e316-4361-b373-78f0ce1d663e_en?filename=EU%20support%20to%20Refugees%20in%20TR_Results%20Framework.pdf.
[32] https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/document/download/99c1bfa3-1853-42ff-ae3b-59622f7bdab1_en?filename=EU%20support%20to%20refugees%20in%20TR_Theory%20of%20Change%202024.pdf.
[33] https://enlargement.ec.europa.eu/enlargement-policy/turkiye/eu-support-refugees-turkiye_en

fost instituit în cadrul primului contract de asistență tehnică (SUMAR)[34]. Contractul SUMAF[35] inițial a încetat în luna decembrie; în cadrul acestuia au fost efectuate 127 de misiuni de monitorizare (inclusiv patru misiuni ad-hoc), 53 de controale la fața locului și 112 misiuni de monitorizare[36].

În mai 2024, Comisia a semnat un contract-cadru pentru evaluarea finală a instrumentului. După evaluarea strategică la jumătatea perioadei a instrumentului din 2021, evaluarea finală se va concentra asupra celei de a doua tranșe a instrumentului și ar trebui să fie finalizată la sfârșitul anului 2025, marcând încheierea instrumentului.

În aprilie 2024, Curtea de Conturi Europeană a efectuat cel de al doilea audit al performanței instrumentului. Raportul de audit, inclusiv constatările și recomandările Curții, precum și răspunsurile Comisiei, au fost publicate la 24 aprilie 2024 și sunt disponibile online[37]. O recomandare-cheie a Curții către Comisie a fost îmbunătățirea modului de măsurare a impactului proiectelor din cadrul instrumentului și inițierea unei discuții cu statele membre și cu autoritățile turce cu privire la modul de asigurare a sustenabilității acestor proiecte.

6. Comunicare și vizibilitate

În 2024, activitățile au continuat să consolideze vizibilitatea acțiunilor din cadrul instrumentului și să pună în lumină rolul UE în ceea ce privește acordarea de asistență Turciei cu privire la găzduirea populației de refugiați. Din cauza creșterii puternice a retoricii oficiale negative și a sentimentului public față de refugiați în această perioadă, activitățile s-au axat pe asistența acordată de UE refugiaților și comunităților-gazdă în urma cutremurelor din februarie 2023. Printre exemple se numără: i) o vizită de presă la sfârșitul lunii ianuarie 2024; ii) mai multe povești de succes și materiale video; iii) un eveniment, o publicație, un material video și un album foto „Stronger Together” (Mai puternici împreună) privind rolul jucat de personalul de salvare din UE în acordarea de asistență refugiaților și comunităților-gazdă în februarie 2023, organizat în strânsă cooperare cu statele membre ale UE la Ankara și iv) o vizită de mare vizibilitate a comisarului Ferreira la sfârșitul lunii aprilie 2024.

7. Concluzii și etapele următoare

Instrumentul a continuat să fie pus în aplicare în 2024. Bugetul operațional al instrumentului a fost contractat integral până la sfârșitul anului 2020 și s-au plătit 5,7 miliarde EUR până la sfârșitul anului 2024. Instrumentul a continuat să furnizeze asistența atât de necesară

[34] Asistență tehnică pentru monitorizarea performanței sprijinului acordat de UE refugiaților din Turcia – IPA/2024/461-735.
[35] Asistență tehnică pentru sprijinirea monitorizării acțiunilor finanțate în cadrul Instrumentului pentru refugiații din Turcia – IPA/2021/429-105 (Addendum VI la Contractul IPA/2018/393-877).
[36] Cifre cumulate, începând cu 2017.
[37] https://www.eca.europa.eu/ECAPublications/SR-2024-06/SR-2024-06_RO.pdf.

refugiaților și comunităților-gazdă din Turcia. Asistența suplimentară pentru refugiați alocată pentru perioada 2020-2024 urmărește să asigure sustenabilitatea realizărilor instrumentului.

Etapele următoare vizează:

- *continuarea punerii în aplicare cu eficacitate a tuturor proiectelor din cadrul instrumentului în beneficiul refugiaților și al comunităților-gazdă, în conformitate cu principiile bunei gestiuni financiare;*
- *continuarea desfășurării activităților de comunicare cu privire la instrument;*
- *organizarea unei reuniuni finale a comitetului director al instrumentului în 2025;*
- *programarea unui sprijin suplimentar în perioada 2025-2027 pentru refugiații și comunitățile-gazdă din Turcia, pentru a asigura durabilitatea realizărilor instrumentului.*